

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XIV.

Cena lista: Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 19. maja (May 19) 1921.

Subscription \$5.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 115.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Odgovor pristašem "Glasa Naroda".

Delo denuncijantov proti večini članstva ne bo imelo uspeha.

Cleveland, O., 17. maja. — V listu "Glas Naroda" je zopet izšel star napad pod naslovom "pod prste jim glejte"; ki je menda zadnji izbruh onemogle jeze nekaterih individijev, zavedajočih se gotovega poraza njihovih spletkarij.

Denuncijante, ki so se vrgli na gl. odbor Slovanke delavske podporne zveze, so izžepali vsa svoja nečedna sredstva, da preprečijo združenje, in zdaj ko so na duu, bi radi nekaj dosegli z denunciacijem — toda dosegli bodo v najkrajšem času imenitno blamažo kakršne se niso nikdar!

Razumni in razodni čitatelji si lahko tolmačijo najnovejši napad na gl. odbor zveze. Napad narekujejo privatni interesi, koristolovstvo in pa maščevanje, ki je brez vsake podlage, od strani urednika Gl. N. Zahteva gl. odbora naše organizacije so bile že davno predložene uredniku Glasa Naroda, toda urednik jih še danes taji; urednik vstraja na vsak način, da bo namesto enkrat — dvakrat poražen.

Urednik Glasa Naroda hoče v svojem apelu na članstvo naše organizacije nekaj iziliti, kar se pa ne bo zgodilo. V svojem napadu omenja konvencijo, češ da jo je članstvo zahtevalo. Prepričan sem na podlagi preiskave, da so konvencijo zahtevali le tisti, ki se prav nič ne brigajo za napredek in izboljšanje organizacije, pač pa se spopadajo z urednikom Glasa Naroda vred. To so pribita fakta. Glavni odborniki S. D. P. Z. nimajo prav nobenega strahu pred denuncijanti, ki bi se radi maščevali nad gl. odborom zveze na diktat Glasa Naroda.

Kot osemletni odbornik Slovanke delavske podporne zveze nimam najmanjše bojazni, stopiti pred članstvo naše organizacije; storil nisem najmanjše napake v škodo organizacije v času svojega uradovanja, pač pa sem vedno vpošteval voljo in zaključke večine članstva. Moj "greh" kajpada je, da sem preziral par posameznikov, ki so bili zapeljani in so najbrž še danes pod vplivom gotovih privatnih, bankirskih interesov. Nikdar pa se ne ni zgodilo, da bi tudi najboljšo gospodarstvo zadovoljilo vse nezadovoljence. Moje oziroma naše delo je na dan in lahko si ga ogledajo vsi naši nasprotniki, ki mečejo polena pod noge našemu gospodarstvu pri vsaki priliki.

Apeliram na vse gl. odbornike kakor tudi na združevalne odbore, da postavimo škodoljubne pizjavke v luč, tako da jih čim prej spozna slovenska javnost v Ameriki, kaj so namreč njihovi nameni, ko nameravajo rušiti plemenito delo združenja na polju naših podpornih organizacij. Skrbimo, da njihove zlobne nakane udarijo njih same. Delujmo v interesu večine članstva in ne ozirajmo se na nekaj koristolovskih posameznikov!

John Prostor, predsednik S. D. P. Z.

KONVENCIJA ČEVILJARSKIH DELAVCOV.

St. Louis, Mo. — Tukaj se vsi konvencija organiziranih čevljarov delavcev. Organizacija šteje okoli petdeset tisoč članov. Delegatje poročajo, da je v čevljarstvu industriji malo dela in da mnogi delavci vstopajo v druge industrije. Sprejet je bil predlog, ki določa, da se sporne točke rešujejo s pogajanji.

Poročilo pravi, da so čevlji padli v ceni v trgovini na drobno samo za sedemnajst odstotkov, kar ne odgovarja padcu v trgovini na debelo.

BRITSKE LUKE SO POLNE PREMOMA, TODA NIHOJE SE GA NE DOTAKNE.

London, 18. maja. — V pristanišče Glasgova je večeraj dospela nova večja pošiljatev premoga iz Amerike, toda nihče ga neče izkladati na suho. Delavska blokada pristanišča je popolna. Lloyd George se doslej zastonj trudi, da bi prisilil stavkujoče rudarje v novo konferenco za kompromis. Stavkovni položaj je nespremenjen, medtem ko je situacija v industrijah vsak dan slabša.

PRIVATNI ŽELEZNIŠKI INTERESI VRISKAJO.

NAPOVEDUJEJO ZNIŽANJE DELAVSKE MEZDE.

Železniški delavski odbor se ni podal razsodbe, šmokavzarsko časopisje pa že ve, da se meza zniža.

Chicago, Ill. — Kdor je čital večerajšnje šmokavzarsko časopisje, je opazil, da uredniki tega časopisja že naprej vedo, kako razsodi železniški delavski odbor, še preden poda svojo razsodbo. Če je to res, kar napoveduje šmokavzarsko časopisje, je železniški delavski odbor tragična farsa, kajti če je šmokavzarskemu časopisju dovoljeno že naprej objaviti, kakšna bo razsodba, tedaj je razsodba že sklenjena, predno je obravnavana končana. Če pa ni res, kar šmokavzarji pripovedujejo, je pa o razsodbi umazana poteza podkupljivega šmokavzarskega časopisja, s katero hoče vplivati na železniški delavski odbor, kakšna naj bo njegova sodba. In verjetno je zadnje.

Šmokavzarji poročajo, da se meza zniža in da bo znižanje meze naznanjeno prvega junija, ki stopi v veljavo prvega julija.

Za tem naznanilom pa previdno dostavlja: Namignili še niso, za koliko se zniža meza, ampak v nekaterih krogih govore, da bo znatno dvanajst odstotkov, kar bo privatnim železniškim interesom prihranilo v denarni moškini od \$350,000,000 do \$400,000,000 na leto.

Kdo so ti nekateri krogi, tega šmokavzarji ne povedo. Tako ostane odprta pot za ugibanje, da so nekateri člani železniškega delavskega odbora ali pa privatni železniški interesi.

Privatni železniški interesi se igrajo z ognjem. Najprvo so dossegli, da sta bila voznina in tovarnina izdatno povzročila, kar je povzročilo, da morajo konzumentje plačati od dveh do treh milijard dolarjev na leto za svoje potrebščine. Ta poteza se jim je posrečila, ker jih je šmokavzarsko časopisje zagovarjalo kot najbolj modre in varne gospodarje in da bodo privatni železniški interesi nadzorovali železniški promet.

Zdaj seveda počiva večina dela na železniških progah, medtem pa vlaki zapuščajo tir in se prekujejo v jarko. Kadar se kaj takega zgodi, pa velebizniško časopisje natvori javnosti pravilico, da so zločinaki zarotniki pokvarili ogibališče ali pa potegnili iz prakov železje in vijake, da so travnice popustile in se je dogodila nesreča.

Ljudstvo se pa ne bo dalo vedno s takimi vestmi vleči za nos. Sprejeda bo in bo zahtevalo tako glasno nacionalizirajo ameriških železnic, da jo tudi tisoč najbrž navanih parlamentarnih zakonodajalcev v službi železniških privatnih interesov ne bo moglo preprečiti, kajti na dan bo ležalo: kdo in kaj so privatni železniški interesi.

OBOROŽENI NAJEMNIKI SO NAPADLI RUDARJE.

OBOROŽENI KONFLIKT MED NAJEMNIKI IN PRERIVALCI OKRAJA MINGA JE PRENEHAL.

V tem boju je bilo ubitih od deset do pet in dvajset oseb.

Charleston, W. Va. — Po tridnevem bojevanju je prenehal oboroženi konflikt med najemniki v službi premogovniških podjetnikov in prebivalci okraja Minga začasno, v katerem je bilo ubitih od deset do pet in dvajset oseb. Bitko so pričeli oboroženi profesionalni pretepači v službi premogovniških podjetnikov, ki so bili kriti v strelskih jarkih v Alburnu, Ky. Oboroženi so bili s puškami in strojnimi. Streljali so čez reko Tug v šotorske kolonije rudarjev, v katerih so prebivali rudarji, katere so postavili v Blackberryju iz kompanijskih hiš na čisto. V tej šotorni koloniji rudarjev so prebivali tudi žene in otroci rudarjev. V silobranu so se rudarji sbrali in so odgovarjali na ogenj najetih profesionalnih pretepačev in ubijalcev. Kasneje se je rudarjem pridružil tudi šerif z majhno četico. Bojna črta se je raztezala sedem milj daleč ob reki Tug in bitka je trajala tri dni.

Namen organiziranega napada po najetih profesionalnih pretepačih in ubijalcih je bil ta, da se zapleteljo isprti rudarji v okraju Mingu v odprto vojno, da se tako proglasi obsedno stanje in zlomi doh rudarjev in da se rudarji prisilijo na delo.

Žene in otroci so bežali v velikem številu v hiše s seboj niso nesli drugega kot to, kar so imeli na sebi. Zavladal je pravi teror na meji obeh držav.

Ko so premogovniški baroni videli, da je bitka izgubljena zanje, so premogovniški podjetniki in njih najeti pridanci prošili za premirje. Šerif okraja Minga je na to prišel do sporazuma s njimi in sovražnosti so prenehale na obeh straneh.

Napad oboroženih rokovnjačev v službi premogovniških podjetnikov na rudarje opravljajo zdaj oborožbo, ki jo je izrekel senator York iz okraja Minga dne 27. aprila v legislaturnem senatu, da so governor Morgan, sodnik Bailey in drugi okrajni uradniki v okraju Mingu v dogovoru s premogovniškimi podjetniki in drugimi okrajnimi uradniki na Williamson - Thackerjem premogovnem polju, da s pomočjo zarote vzporejo ustajo, da se tako napravi pot za proglasitev obrednega stanja, kar prav zanesljivo pripomore, da se v tukajšnjem okraju uniči rudarska organizacija U. M. W. of A.

Da je bil napravljen gotov aranžma, dokazuje izjava, ki jo je napravil polkovnik Jack Arnold, superintendent državne policije, ko je bitka trajala že osem in štirideset ur. Dejal je, da ni bil očitelno obveščen o nemirih v Mingu, da ni prejel poročila o njih, pa tudi governor Morgan se ni posvetoval z njim.

C. F. Keeny, predsednik rudarske organizacije v Zapadni Virginiji, obtožuje, da so premogovniški podjetniki imeli vedno najeto nelegalno četico oboroženih pridaničev in rokovnjačev, da potlačijo rudarje na premogovnem polju v južnem delu Zapadne Virginije. On (predsednik rudarske organizacije) je že večkrat zahteval, da kongres uvede preiskavo.

"Pridaniči, ki so se udeležili bitke v okrajih Mingo in Pike, so v službi ravno tisti ljudi, ki so odgovorni za tragedijo v Matewamu, pri kateri je bilo uničenih deset človeških življenj," izjavlja Keeny.

"Governorja Zapadne Virginije in Kentuckija sta odgovorna za krvavi spopad, ki je ravno kar končal. Preprečila bi ga lahko, ako bi odstranila nelegalno silo rokovnjačev, ki jo vzdržujejo premogovniški podjetniki v okrajih Mingo in Pike. Kri ubitih pride na njih glave."

134 SOCIALISTOV DO EDJA V NOVM ITALIJANSKEM PARLAMENTU.

Rim, 18. maja. — Po najnovejših poročilih o rezultatu volitev, ki so bile zadnje nedelje v Italiji, ima novi parlament 226 poslancev "narodne koalicije" ali buržoaznega bloka, 134 socialistov, 101 katoličana, 10 republikancev, 15 pristaev Nittija, 6 Slovanov in štir Nemece. — Po zadnjih vesteh je bilo 40 oseb ubitih na volilni dan.

FRANCIJA BI RADA AMERICANE V SLEZIJI.

Korfanty odgovarja Lloyd George, da je položaj šlarije enak položaju Irake.

VRHOVNI SVET BO REŠEVAL ŠLEKI SPOR.

Paris, 18. maja. — Francija predlaga, da se konflikt glede Gornje Šlezije reši s tem, da ententi in Združene države pošljejo enako število vojaštva v Šlezijo, strmojavljivo upornika in naredo red. Upanja pa ni dosti, da bi Amerika dala četo, kajti pozabljen je ni, da so ameriški delegati na mirovni konferenci podpirali Anglijo, ko je Lloyd George zavrgel predlog Francije, da se Gornja Šlezija da Poljakom, in zahteval, da plebiscit odloči, komu pripade dežela.

Poročila iz Oppelne se glase, da je položaj v Gornji Šleziji zelo slab. Poljski rudarji, katerih se je na poziv Korfantije polovica vrnila na delo, se ponovno stopili v stavko, ker ni denarja za njihove meze. Nemška državna banka noče poslati denarja za izplačilo meze rudarjem in nemški železničarji nočejo voziti vlakov preko Korfantijeve bojne črte. Na ta način so poljski insurgenti popolnoma blokirani.

Berlin, 18. maja. — Ko so angleške in italijanske plebiscitne čete izpraznile Ples in Rybnik v ponedeljek, so poljski vataši, ki so okupirali omenjeni mesti, izvršili mnoga zlodejstva nad nemškimi prebivalci. Sedem Nemecev, ki so pomagali Italijanom, je bilo umorjenih.

London, 18. maja. — Angleško ministrstvo za zunanje zadeve je danes naznanilo, da se vrši seja ententnega vrhovnega sveta prihodnji teden v Bolognu ali Ostendu, najbrž v zadnjem mestu, v svrhu rešitve šlezkega problema. Na tej seji bodo morda zastopane tudi Združene države.

(Dne 12. maja je bilo objavljeno poluradno poročilo v Washingtonu, da Združene države se ne bodo mešale pod nobenim pogojem v zadevo Gornje Šlezije.)

London, 18. maja. — Brzojavka iz Gornje Šlezije, katero je prejel "Daily Express", se glasi, da je rekel Adalbert Korfanty, poljski diktator v Gornji Šleziji, da ne more razorožiti svojih čet. V odgovor Lloyd Georgeu je Korfanty izjavil, da poljski insurgenti se nikdar ne vrnejo v prusko sužnost. Korfanty je dejal, da šlezki Poljski žive v enakih razmerah kakor Irel in zato ni nič čudnega, da je Lloyd George njihov nasprotnik.

Rim, 18. maja. — Časnikarska agentura Stefani javlja, da je bila poluradno informirana, da je medzavezniška plebiscitna komisija v Oppelnu določila vsoto sedem milijonov lir kot odškodnino, katero morajo Poljski plačati Italiji za ubite italijanske vojsake v Šleziji.

Oppeln, Gornja Šlezija, 18. maja. — Vstaški izvršilni odbor, čigar predsednik je Korfanty, je večeraj brzojavil ententni plebiscitni komisiji v Oppelnu, da so poljski vataši pripravljeni izprazniti zaseden teritorij pod pogojem, ako zavezniške čete zasedejo izpraznjeno ozemlje ne pa Nemece. Vstaški odbor priznava, da so insurgenti počenjali reči, ki jih ni bilo smeli.

Francija kontrolira jugoslovansko armado.

Tri milijone mož je danes pod orožjem v Evropi in francoski imperialisti kontrolirajo dve tretjini te oborožene sile. Jugoslovanske, poljske, rumunske, češoslovaške in belgijske čete so več ali manj pod komando Francije. In ravno v teh vazalnih državah je danes največja reakcija!

Washington, D. C. — Na temelju angleških statističnih podatkov, ki so jih prejeli tukajšnji uradni krogi, stoji ta Francija in Poljska na delu kontinentalnih držav v Evropi, kar se tiče števila mož v obstoječih armadah.

Tukaj sledi tabela, ki kaže velikost sedanjih oboroženih sil v raznih evropskih državah:

Avstrija	30,000
Belgija	105,000
Bolgarija	33,000
Čehoslovakija	147,000
Danska	15,400
Finska	35,000
Francija	809,852
Griška	250,000
Italija	300,000
Jugoslavija	200,000
Nemčija	100,000
Nizozemska	21,400
Norveška	15,400
Ogrska	35,000
Poljska	600,000
Portugalaka	30,000
Rumunija	160,000
Španija	197,715
Švedska	56,000
Švica	200,000

To je čez tri milijone mož pod orožjem. Veliko dejstvo pa je, da Francija kontrolira približno dve tretjini vse te kolosalne oborožene sile s svojimi militarističnimi pogodbami, ki jih je sklenila s raznimi manjšimi državami, katere imajo v tem momentu največje vojske. Te države so: Belgija, Poljska, Čehoslovakija, Jugoslavija in Rumunija. Vse te države in njihove armade so več ali manj pod kontrolno Francije.

(Tako se čita mrzlo poročilo iz Washingtona. Ni čuda torej, da Francija kategorično lajvalja, da zasede nemško pokrajino Ruhr brez ozira na to, kaj poročajo ostale države v ententi, in da se francosko imperialistično časopisje mogočno bife na pri, češ kdo nam more kaj, mi smo najmočnejša sila na svetu. Ne smemo se čuditi, ako je v Jugoslaviji in drugih gori omenjenih državah, ki so vazalne militaristične Francije, danes največja reakcija v znamenju policajdemokracije in buržoazno-kapitalistične diktature.)

DIETZ BO TOŽIL.

Milwaukee, Wis. — John Dietz, branitelj Cameronovega jezika, ki je bil zdaj pomolčen, bo tožil državo za odškodnino, ker je bil nedolžnem zaprt.

"Kot jaz razumem," je rekel Dietz, "je bila sprejeta v letu 1913 postava, po kateri je bil ustanovljen odbor, ki rešuje take spore in lahko zasliši priče v takih zadevah. Država mora plačati \$1,500 za vsako leto, če je dokazano, da je človek bil nedolžen in obsojen v ječo, ali pa \$6,000 za vsa leta, presedena v ječi."

"Jaz sem nedolžen in želim to dokazati pred sodiščem. V kratkem obiščem governorja. Malo se mi zaletava jezik, ker sem leta molčal, toda upam, da se napaka odpravi."

VREME.

Chicago in okolica: V petek nestalno. Južnovzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 70, najnižja 52. Sonce izide ob 5:26, zaide ob 8:08.

niti zaseden teritorij pod pogojem, ako zavezniške čete zasedejo izpraznjeno ozemlje ne pa Nemece. Vstaški odbor priznava, da so insurgenti počenjali reči, ki jih ni bilo smeli.

NAK, TAKO NE POJDE!

PRAVILJO FARMARJI IN DELAVCI.

Biro za delavsko statistiko naj opravi svoje delo, številni biro pa svoje, je mnenje delavcev in farmarjev.

Washington, D. C. (Lawrence Todd, Fed. Press.) — Trgovski tajnik Hoover je res brez postavnega dovoljenja si privoščil mero, s katero ameriško ljudstvo, posebno delavci in farmarji merijo svoje meado in življenske stroške. Naznanil je, da se predsednik Harding in njegov kabinet strinjata, da številni biro, ki je pod njegovo kontrolo, zbira, uredi in objavi statistiko o cenah na debelo, na drobno in življenskih stroških, na podlagi katerih se raspravlja o meadah in o profitu trgovcev na drobno.

To delo je bilo doslej izvršeno po zvezanem zakonu od biroja za delavsko statistiko Združenih držav. Noben drug vladni departament ali biro nima legalne pravice porabiti javni denar v to svrho. Podatki, ki jih je objavljala biro za delavsko statistiko so zanesljivi dokazi pred vsimi industrijskimi sodišči in pri pogajanjih v Združenih državah. Nihče jih še ni mogel do danes ovreči. Dokazano je, da so ti podatki izdelani nepristransko. Biro ima dosti denarja, da lahko nadaljuje s delom.

Vpričo takega položaja se ali, da v Beli hiši kroji vest, da biro nima denarja za prihodnjih šest tednov in da je to varok, da bi številni biro izpraznil zasedeno to kresno važno delo, kar bo svedela le koristilo kompaniji za znižanje delavske meze. To obuja občutek, da v Beli hiši mislijo, da je Overmansova postava še vedno v veljavi, daširavno je njena veljavnost prenehala v 3. marcem. Postava je dajala predsedniku v vojnem času moč, da je lahko preložil delo enega izvršilnega departamenta v drug department. Zdaj je postava preklicana in predsednik nima več te oblasti. Sodišče bi proglasilo tako ekskutivno odredbo, kot jo je potrdil kabinet, za neveljavno.

Delavske organizacije, ki imajo svoje legislative zasedalnike v glavnem mestu, so zelo vmemirne zaradi te odredbe. Farmarjske organizacije so se pričele tudi šegibati in pošiljajo svoje proteste kongresnikom in senatorjem. O ne žele, da kongres vpraša predsednika, kdo mu je dal pravico za take spremembe v ekonomskem departamentu. Farmarji in delavci so postali zelo radovedni, kaj hoče administracija odvzeti tako važno delo biroju za delavsko statistiko ob času, ko se bje največja kampanja za znižanje delavske meze, ko vendar številni biro nima kvalifikacije in tudi avtoritete, da izvrši tako delo.

Če se številni biro pokaže pod novim ravnanjem W. M. Stewartom, ki ga je imenoval ravnanstvom Harding, optimističnim s ozirom na znižanje življenskih stroškov, tedaj bodo vsi tisti, ki delajo za mezo, ob milijone dolarjev. Če se pokaže, da so profiti v trgovini na drobno nižji kot poročila zvezna obrtna komisija, tedaj se bodo trgovci na drobno lepo ozirali kampanje za znižanje profitov v trgovini na drobno.

Protesti, ki prihajajo od delavskih in farmarjskih organizacij, bodo gotovo povzročili apelacije (Dolje na 2 strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročniki: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v objavi: 1. pr. (March 31-31) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DOPISI.

Chicago, Ill. — Čitatelji v Chicagu in bližnji okolici, ne pozabite, da priredi Slov. delavski pevski zbor "Sava" prihodnjo nedeljo, t. j. 22. maja t. l. popoldne v dvorani ČSPS, 1126—30 W. 18th St. veliki koncert. Pričetek ob 2. uri popoldne. Iz večerjanih številki priobčenega programa je razvidno, da bo koncert prvo vrsten. Na programu so krasne peske in koncertne točke, samospeli, itd. Po koncertu prosti zabava in ples. Vsakdo, kdor se ne bo udeležil tega koncerta, se bo kesal. Vstopnina je zelo nizka; v predprodaji po 50c, na dan koncerta pri blagajni 75c. — Rojčki, udeležite se polnočnega tega koncerta. — "Sava".

Še par besed o nameravanem SI. domu v Chicagu, Ill.

Mnogo družtev je že izšlo svoje mesečne seje od zadnjega zbiranja začasne odbora in društvenih zastopnikov za Slovenski dom, veliko jih bo pa o tem še razmišljalo do prihodnje seje. To je prav in objektivno tudi zelo potrebno. Stvar je tako važna za vsa društva in posameznike, da bi jo ne smeli nihče prezreti. Kjerkoli se namerava graditi nekaj narodnega bi moral biti zainteresiran ves narod, ako ni, ne doseže nameravanega cilja. Kajti le v skupnem delu in s vsajimi ali manjšim sodelovanjem alevneje rojaka v naselbini, se mora računati na končne uspehe. Slovenski dom mora imeti tako zalombo med narodom, če hočemo, da bo res Slovenski dom in last de obstoječih slovenskih društev, katerim bi služil za njih. seje in vsakejake prireditve. Če bi na bila društva v začetku bratrstva in bi ne dala dosti na to, kdaj, kje in kako se zgradi novo poslopje, bi seveda pozneje ne imela nobene pravice oporekati, ako bi se zbralo nekaj agitacijskih moči, ter organiziralo delniško podjetje, in ko bi stal "dom", bi društva ne imela pri njem nobene pravice. To bi bilo tudi pravilno, kajti kdor vloži denar v podjetje in zgradi poslopje, je seveda lastnik in razpolaga s istim po svoji volji. Treba se je torej oprijeti neumornega in poštenega dela vsem — absolutno vsem, če hočemo imeti SI. dom za slovenska društva ali bolje, za Slovence v Chicagu.

Ako se organizacija Slovenski dom sestojča iz vseh slovenskih in jugoslovanskih društev v Chicagu, ki se prijavijo za pristop in korporira tako, da bo vsak član korporirani društva spajajočega v zvezo SI. dom imel enake lastniške pravice in dolžnosti do zgradbe, ki bo dnevno na razpolago vsem članom za kulturo in zabavo, bo brezdvomno zavladalo velikansko zanimanje in vestransko navdušenje za agitatorično in finančno podporo SI. doma. Ko bo članstvo videlo, da se dela na zdravi narodni podlagi, bo tudi voljno prispevati s prostimi prispevki, ki so za začetek takih narodnih podjetij najboljši vir dohodkov — in kar je še več, so najhujše orožje proti dolgovom. Kjer so se naši rojaki poslužili tega sredstva, so kmalo izplačali dom in postali neodvisni od vseh, v kolikor se tiče družabnih razmer v naselbini. Za SI. dom na pravi podlagi bi več ali manj vsi darovali, za privatno podjetje pa seveda ne, ker bi nobenega ne veselilo "šenkovati" za nekaj, pri čemer bi poznale, ko se zgradi, ne imel on, niti njegovo društvo nobenih pravic.

Ako bo dom zgrajen na podlagi privatne delniške družbe, od katere bi društva lahko kupovala delnice kot posamezniki, se ne more pričakovati prostovoljnih prispevkov, ker bi ne bil narod zainteresiran v podjetju, ampak delniška družba. Ker nimajo društva mnogo denarja v blagajnah, bi ne mogla kupiti skoraj nič delnic. Delnice bi torej enostavno kupili posamezniki (če bi jih) in tako postali glavna kontrola cele delniške družbe. In ko bo dom prišel donositi lepe dobičke, bodo tudi lepe dividende na delnice, katere bodo vsako leto izplačali, če bo tako sklenila večina delničarjev — in ta večina bi ne bila iz društev. Vsek denar se vloži dobičkonosno, kar je seveda prav, in tako bi delničarji prejeli dividende, ki bi jim spadale, društva pa bi jih morala

postavila za izplačanje dolgov. To bi bilo zelo počasno plačevanje dolgov s ozirom na majhno število delnic, ki bi jih posedovala društva. Pri vsem tem pa naj ne bo pozabljeno, da vedno kontrolira tisti, ki ima več delnic, in v tem slučaju delniške korporacije bi to ne bila društva.

Delniški sistem je tudi zelo poseben za nabavo kapitala, ker so vsi dohodki edinoli od prodanih delnic. Vsaka delnica je pa vedno le del podjetja. Če delničarji še dividende vlečejo, sploh ne more podjetje samo sebe izplačati. In če se delnice dobro obrestujejo, jih nihče nemara prodati — in tako ostane podjetje vedno last tistih, ki posedujejo delnice. Proti temu ni zdravila, če delničarje varuje charter državne inkorporacije.

Drugega pa je, če se organizira vsa društva in to organizacijo inkorporira, katere naj zgradi SI. dom. Ta organizacija naj razpiše bonde, ki naj nosijo primerne obresti. Bondi naj bi se izdali v več serijah tako, da bi jih bilo vsako leto gotovo število pretečenih, katere bi SI. dom izplačal. Napraviti bi bilo treba sistematičen proračun, da bi zapadlo plačilo toliko bondev letno, kot bi dom nosil čistih dohodkov. Tako bi se dom izplačeval brez vsakih sitnosti, preprečenj in tolnačenj raznih "paragrafov" na razne načine. Ko bond preteče, je izplačan, in stvar je zaključena; medtem ko delnice ne morete odpoklicati, izveniti da jih delničarji sami prodajo. — In kje se to zgradi, če podjetje nese dobre dividende delničarjem? Sploh pa: ali kdo more zameriti delničarjem, če obdržijo podjetje, katero so sami takopokraj zgradili in tvegali denar v začetku, ter delajo pozneje dobičke? Edina pomoč pri tem je, da društva sama zgradijo SI. dom takoj, kajti društva imajo prvo pravico do tega.

Jaz instinktivno čutim, če se SI. dom pravilno organizira na zdravi ljudski podlagi in za garancijo uvede nadziranje, prostovoljnih prispevkov med vsemi Slovenci v Chicagu, da bo nabrana večja vsota, kot pa bi se zamožilo prodati delnice takoj v začetku. To bi bil prvi fond — čisti dobiček — prvi temeljni kamen, na katerega bi se šele zamoglo res začeti graditi stavbo. Na ta način bi organizacija imela saj nekaj premoženja, na katero bi se lahko sklicevala in kar bi stalo kot garancija za varstvo prve serije razpisanih bondev, ki bi se tudi veliko lažje prodajali kot delnice. Vsek bi z radostjo delal za SI. dom, dobro vedoč, da bo solastnik in adzivatelj vseh ugodnosti doma dokler bo živ in stanovit v tej naselbini, za njim pa prevzamemo ustanovo njegovi potomci, s spoštovanjem in lepimi spomini na svoje prednike.

Šikl sam mnogo Slovent in Slovencev izjaviti, da bodo lepe svote podarili za Slovenski dom, če bo organiziran na pravi podlagi, to je, na narodno-lastniškem sistemu. Na prostovoljni darove pa ne moremo računati, če bo le kaj dika po privatnih privilegijih.

Se torej, če bo dom privatno delniško podjetje, bodo društva glede svojih prispevkov in se pri tem kot so zdaj. Prostor v dvorani bo dobili oni, ki več plača, pa naj bo Slovence ali kdorkoli. In če bi se vse to smatralo za male pomisleke, ostane kljub temu tu še en velik, jako tehtničen pomislek — da Slovenci dom sicer je, pa vendar ni, ker ni last vsa ljudstva. Ako ne opazimo tega dočesa, bomo pozneje sprevredili tako gotovo, kot je mraz na obeh tečajih zemlje — in takrat bo tudi pot do narodnega Slovenskega doma sagrajena s severnimi in južnimi ledeniki. . . .

Priporočljivo je torej, da vsa društva resno premislijo o tej zadevi in podvzamemo takoj zavezo za ogranžiranje zveze vseh društev v Chicagu, ki so za gradnjo SI. doma. Razpravlja naj se tudi o načrtih, kako bi bilo najbolje organizirati. Izmed vseh načrtov bodo potem zastopniki izbrali najboljšo nasveto na podlagi katerih jim bo mogoče postaviti pravilno inkorporacijo, ustaviti in pravila zveze Slovenski dom sestojče iz vseh slovenskih društev v Chicagu. Jaz bom prihodnje napisal načrt, na podlagi katerega, amaturji, bi se dalo organizirati Slovenski dom v Chicagu na popolnoma enakopravni narodni podlagi. Dom po ljudstvu in za ljudstvo naselbine.

Fran S. Tauchar.

ZDRAVJE IN REVOLUCIJA V INDUSTRIJI.

Industrijska revolucija je prila, ko se je pojavil v človeški družbi moderni proletarijat. Lahko bi tudi rekli, da je industrijska revolucija pričela, ko je bilo organizirano tovarniško delo s pomočjo parne sile.

Z industrijsko revolucijo je pa prišel delavec tudi živeti v popolnoma novih zdravstvenih razmerah. Res so bile bolezni vedno na svetu, ali so bile osnovano tovarniško delo, je prišel delavec delati v tesnih prostorih, v katerih se je nahašal asprični zrak, napojen in nasičen z raznimi basili.

Pred industrijsko revolucijo ni bilo tovarn, kakoršne imamo danes. Zjutraj niso delavci v dolgih procesijah z malo mrzle južne pod pazduho bili na potu v tovarne. Bili so časi, ko so se ljudje večinoma pečali s poljedelstvom. Prodnkeja blaga ni bila tako razvita, kot je danes. V kmečkih hišah so predli in tkali potrebno blago za obleke. Delo takrat ni bilo privezано na poklen-ske stroje, ki so obijali dušo in telo delavca. Da, bili so časi, ko je večina ljudstva opravljala delo zunaj na prostem in v čistem in svežem zraku, ker ni bilo tovarn, ki bi s strupenimi plini nasičale zrak. Vsi ti časi leže pred industrijsko revolucijo, daleč pred časom, ko je bil izumljen parni stroj.

Parni stroj je bil izumljen, prila je revolucija v industriji, in vse se je spremenilo. Ljudje so odhajali z dežele ali so pa bili spodenj in se odhajali v mesta. Tukaj so bili nastanjeni v malih nezdravih stanovanjih, da so delali še v bolj nezdravem zraku v tovarnah. In kolikor bolj so se stroji razvijali, toliko bolj se je razvila revolucija v industriji, toliko hitreje so delavci prihajali z dežja pod kap. Tovarniški ravnotežji so razdelili delo v tovarnah, da so iztisnili toliko več delavske moči iz delavcev.

Taka ogromna sprememba pa je učinkovala na zdravje delavske mase. Tisoči in tisoči so legli v prerani grob, ker so bili podhranjeni, so prebivali v nezdravih stanovanjih, in opravljali človeškemu zdravju škodljivo delo. In če danes primerjamo razne statistične izkaze o dolgotrajni delavčevi življenja z izkazi, ki so bili izdani pred deset ali več leti, se lahko prepričamo, da je danes povprečna delavčeva starost veliko krajša, kot je bila pred deset ali več leti.

V tem času, ko se je razvijala industrija, so prihajale na delavce nove neznane bolezni, pa tudi stare poznane bolezni so med njimi zahtevale percentualno največ žrtve.

Industrijska jasi, jetika brusca, jetika steklarskega delavca, jetika rudarja ali rudarske naduha, vse te jetike spadajo v novejšo dobo, ko se je pričela industrija zaradi izumitve vedno popolnejših strojev, vedno bolj in bolj razvijati in spopolnjevati.

Za farmarja so nepoznane bolezni, ki prihajajo od zastrupljenja z amonijakom, svincem. Živim srebrom, lesnim alkoholom, fosforjem in drugimi nevarnimi snovmi, iz katerih izpuhtevajo strupeni plini. Strupeni plini so zahtevali na sto tisoče žrtve med delavci, še preden so jih pričeli rabiti v vojni, kljub temu se pa niso oglašili vodilni in veliki dnevniki in zahtevali v interesu delavskega zdravja, da se delavci v tovarnah ne izpostavljajo takim nevarnim plinom. Vpraj zdaj, ko je zadnja vojna odkrila, kakšen uničujoč učinek povzročajo strupeni plini na človeški organizem, ne protestira nihče, da so delavci v keničnih tovarnah in drugih podjetjih izpostavljeni takim strupenim plinom, ki vplivajo na njih organizem.

In tako prinaša industrija nova vprašanja, ki jih je treba rešiti v interesu delavskega zdravja. Buržoazni reformatorji si rešitev teh vprašanj predstavljajo na prav lahek način in vpijejo: Opojne pijače so krive, da morajo delavci v prerani grob. Odpravite opojne pijače, pa bodo delavci zopet zdravi in krepki.

Zdravniki, ki so resno študirali zdravstvene razmere, v katerih žive delavci, seveda niso tega mnenja. Ti zdravniki pravijo: Spremenite ves industrijski sistem in rešili boste ta problem pravilno. V produkciji se mora

smatrati, da je človeško zdravje več vredno kot blago. Prodnkeja mora biti tako urejena, da se ne bo vrnila zaradi profita, ampak zaradi konzuma. Z drugimi besedami to pomeni, da se mora proizvajati le za ljudske potrebe, pod nobenimi pogoji pa za profit. Pri produkciji za profit ni delavce več človek, ampak le zob v ogromnem kolesu industrije, ki se ravno tako nadomesti kot zob pri železnem strojnem kolesu, če se zlomi. Ako en delavec podleže svojem napornemu delu in nezdravim razmeram, v katerih živi, tedaj drug delavec prevzame njegovo mesto v ogromnem kolesu industrije.

Danes če ni število zdravnikov veliko, ki imajo pogum povedati, da je le današnji profitarski sistem kriv, da padajo delavci v prerani grob ali pa da mladenki postanejo že starčki, ker so jih zmele industrijsko delo in slabe razmere, v katerih žive. Ogromna večina zdravnikov pa še ni prišla do tega zaključka, ker se ravno tako boje kot mnogi delavci, da bodo bojkotirani od tistih, ki so gospodarji nad delavci in seveda tudi nad zdravniki, kateri niso drugega kot zdravstveni delavci, boreči se kot delavci na svoj vsakdanji krsh.

Delavci morajo sami pred seom spoznati resnico, da se zdravstveno vprašanje v prid delavcem ne more rešiti preje pravilno, dokler imamo sedanji gospodarski sistem. Vsek delavec mora še v interesu svojega lastnega zdravja in zdravja svoje žene, otrok in svojeve zahtevati, da se sedanji način blagovne produkcije in distribucije nadomesti s boljšim sistemom, v katerem ne bo delavce več morda ubili, ampak enakoopraven državljan v vseh gospodarskih zadevah.

Mehiški predsednik je sprot potegnil s namiznjaki.

Mexico City, Mehika, 17. maja. — Predsednik Obregon je podpisal naredbo, da se izkuzeta iz Mehike dva ameriška socialisti, ki sta zadnji teden prisostvovala delavskim demonstracijam v kongresni zbornici. Dalje je Obregon prepovedal nadaljne demonstracije v javnih poslopih in cerkvah, ter odredil preiskavo konflikta v Moreli, v katerem je bilo ubitih 50 katoličanov in več socialistov 12. maja.

Krvavi volilni boji na Irskem.

Belfast, 18. maja. — Sredi so bili tu krvavi izgredi med sinajnovci in Ulsterci. Bile so volilne demonstracije in pokali so revoluciji. Neka deklica je bila smrtno ranjena.

Dublin, 18. maja. — Sinajnovci so v prejšnji noči napadli mornariško bazo v Kingstownu, toda bili so odbiti. Vznajnih štindvajsetih urah so irski republikanci izvršili osem napadov na Anglieze. Eden vojak je bil ubit.

Iz delavskega sveta.

— 1100 papirskih delavcev v Green Bayu, Wis., je še vedno na štrajku.

— V Asinodan, glavnem mestu republike Paragvaj (Južna Amerika) je izbruhnila generalna stavka iz simpatij a stavkujočimi cestnoželezniškimi uslužbenci.

— Duhoven T. J. Pettit v Fort Dodgu, Iowa, je izjavil v svojem govoru kot gost na konvenciji Iovake delavske federacije, da organizirano delavstvo bi moralo kontrolirati šole in cerkve.

— Stavbinski delavci v Sioux Cityju so končali stavko, ki je trajala šest tednov, a porazom. Medza jim je znižana za deset odstotkov.

— Misourska delavska federacija, ki zboreže na letni konvenciji v St. Josephu, Mo., ne bo imela letos običajnega konvenčnega banketa, kajti v tem mestu ni niti enega hotela, ki bi prijal organizacijo kuharjev in natakarjev. Delegatje pa ne marajo imeti banketa v neunijskem hotelu.

— Stavka telefonskih nameščencev v Mexico Cityju je bila končana zadnji torek na posredovanje predsednika Obregona.

NAK, TAKO NE POJDE!

(Nadaljevanje s 1. strani.)
v kongresni zbornici in senatu, kar povzroči, da Hoover ne dobi kontrole nad mero, ki služi za merjenje delavske meze in življenskih stroškov.

DAVEK NA KONZUM JE BUTARA ZA LJUDSTVO.

DRŽAVI BO PRINEMALO MALO, LJUDSTVO BO PA BUDO OBERMENILO.

Tako je izjavil Walter Liggett pred senatnim finančnim odsekom.

Washington, D. C. — Walter Liggett je govoril pred senatnim finančnim odsekom proti davku na konzum, ki ga priporoča senator Smoot, v imenu Odbora trgovcev in tovarnarjev in Farmarske lige za zverno obdavčenje. Liggett ni hvalil z besedami, ampak je tavek obsodil z najbolj ostrimi besedami. Meni tega davka je priporočil, da se uvede davek na zemljiško vrednost.

Dejal je, da bo Smootova davčna predloga prinesla vladi dve milijardi dolarjev davčnih dohodkov, ljudstvu bo pa naprtila butaro od pet do osem milijard dolarjev. O tem davku je rekel Liggett, da je nepravilčen, ni zaslužen utemeljen, obenem je pa to zelo žalostna, bizniska politika.

"Trideset tisoč bližinskih vrčk, ki jih zastopa naš Odbor", je poudarjal Liggett, "smatrajo Smootovo predlogo za kosček nazaj v dnove rimskega cesarstva, ko je bil privilegij za izločanje davkov iz ljudstva zdelan za privatno spekulacijo, ki je dala vladi prav majhen odemek, drugo je pa obdržala zase. Davek na konzum bi podražil kousno ceno potrebščin od pet do petdeset odstotkov; posledica tega bi pa bilo obžalovanja vredno znižanje trgovine."

Liggett je zahteval, da se naloži odstotek davek na zemljiško vrednost po odbitku vrednosti poslopij. Izvzeta naj bodo zemljišča, ki so vredna manj kot deset tisoč dolarjev. On pravi, da bi davek prinesel eno milijardo dolarjev na leto, ki bi se lahko iztirjal in bi se ne mogel odložiti na ramena konzumenta. Po njegovem mnenju bi tak davek pospeševal industrijo in odpravil spekulacijo z zemljišči v mestu in na deželi.

Liggett meni, da zdaj zemljišni spekulanti nimajo zemljišč na prodaj, ker na plačanje skoraj nobenega davka in kar pričakuje, da pojdajo zemljišne enote še bolj navzgor. Če bi ti spekulanti plačevali davek, bi morali obdelati zemljišča, da jim krijejo izdatke na davek, ali bi pa prodali zemljišča farmarjem, ki bi jih tudi obdelali. Vsekakor bi se pomnožila proizvodnja poljskega pridelka in veliko neobdelanega sveta bi prišlo pod plug.

Zemljišni spekulanti so na sprotniki tega davka, kajti zdaj lahko gonijo cene zemljišč navzgor, davek od neobdelanega zemljišča je pa tako majhen, da ni skoraj vredno govoriti o njem.

PUŠKA JE NEVARNA IGRAČA ZA OTROKE.

Chicago, Ill. — 10-letni Howard Allison Minster in njegov prijatelj enake starosti James Parsons sta igrala zapadne indijanske igre na dvorišču. James je vzel nabito očetovo puško. Predstavljal je kraljeva partija, katerega napadejo Indijanci v gorovju. Njegov prijatelj je predstavljal Indijance, ki krojijo okoli njega. James je dvignil puško, čez, da bo strčil, a v tem trenutku se je puška res sprožila in strel je njegovega prijatelja zadell v glavo, ki se je mrtve zgrudil na tla.

ZAGONETKA ZA DETEKTIVE.

8 krogijami preiskavano žensko truplo je misterij skoni dvajset let.

Chicago, Ill. — Policija v Chicagu, Plainfieldu, Marshallu, Dixonu, Terre Haute, Ind., Springfieldu in Salemu, O., se zanaša za rakev, v kateri leži žensko truplo, preiskavano od krogel. Truplo je balzamirano in je staro že najmanj dvajset let. Zdravniki v Effinghamu tejevilijo, da je žena umrla v velikih bolečinah. To truplo je vrnemo skoni raz na mesta in nastalo so legende o njem. Nazadnje je bilo truplo hranjeno v Marshallu pri Terre Haute. Shranjeno je bilo v navadnem skladišču in na zaboji je bilo zapisano, da so knjige v njem. Tukaj je bilo shranjeno deset let in lastnica skladišča je sprejela ena skladiščina od nekakega Frencha skoraj iz vseh krajev sveta. Zdal je bilo truplo poslano v Terre Haute. Uslužbenec ekspresne družbe je mislil, da je žganje v zaboju. Odprli so zaboj in prišli so za nogi mumificiranega trupla. Stvar je bila takoj naznanjena policiji, a predno je dospela policija, že ni bilo trupla nikjer.

Truplo so zdaj odkrili v Wardovem hotelu v Sycamoreu. French, učitelj lepopisja in star sedemdeset let, lastnik mumije, je rekel, da je truplo kupil pred dvajset leti. Trdil je, da niti ne ve imena ženske. On bo truplo razstavil kot mumijo.

Policija pa seveda ni zadovoljna s to izjavo. Detektivi iz Marshalla, Plainfielda in od drugje so na potu, da preiščejo misterij.

ŽENSKA PODALJŠAJTE KILJE ANI SKRAJŠAJTE NOGE, JE SVETI FERMAN VOLIJE.

Zion City, Ill. — Svetnik Voliva, ki je obenem gospodar tega mesta, je te dni povedal 3000 osebam v svojem tempu, da vrag lahko kroji ženske obleke v Chicagu in drugih mestih, toda ne v Zion Cityju.

"Če gre ves svet v pekel, mi ne gremo," je grmel Voliva. "Ženske, ki prihajajo v moj tempel v kratkem krilu in v kratkih rokavih, podaljšajte krila ali si skrajšajte noge — prvo ali drugo. Ako mislite nositi povelje, ostanite v spalnici, toda na cesto ne smete, ne v Zion Cityju!"

FRONTA RUDARJEV BO PRI PRIHODNEM POGAJANJU ENOTNA.

New York, N. Y. — Ko se bo sklepala pogodba pred 31. rajem prihodnjega leta, bo fronta rudarjev enotna, kajti rudarji, ki kopljejo trdi premog, bodo z rudarji s polja mehkega premoga vred predložili svoje zahteve.

To bo solidna fronta napram premogovniškim podjetnikom, kar gospodom seveda ni všeč.

Rudarska organizacija se spopolnjuje kot se vsaka delavska organizacija, ker s spopolnjevanjem narašča njena gospodarska moč.

KRIZA V MEXIKI.

Mexico City, Mehika, 18. maja. — Sneli so se ponovile delavske demonstracije v mehiški narodni zbornici proti liberalnim konstitucionalistom, ki zahtevajo odločitev delavstvu naklonjenih ministrov in drugih višjih uradnikov. Kapitalistični poslanci so pa najhujše ogrožene, ki so razpršili demonstrante z briganje vode nanje.

Protidelavski poslanci so adresirali na predsednika Obregona spomenico s svarilom, da se "naj čuva usode predsednika Madera," ako takoj ne spremeni svojega stališča in programa glede delavskih organizacij. Madero je bil zavratno ustreljen in kapitalistični kongresniki groze Obregonu z enako kaznijo, če se obdrži v svojem kabinetu Callesa, Huerta, Garza, Maronesa in druge ministre, ki so naklonjeni delavskim organizacijam in socialistom.

Po neuspešnih demonstracijah v zbornici so imeli delavci anoi velikanski javen shod v parku Alameda, kjer so protestirali proti nakanam nasadnjaških poslancev. Obregonov kabinet je na svoji seji v ponedeljek zaključil, da mora sedeti ostra kazens morilec socialistov v Morelli.

Turki nacionalisti zavrgli pogodbo s Francijo in Italijo.

Carigrad, 18. maja. — Turška zbornica v Angori je zavrgla pogodbo s Francijo in Italijo, sprejela pa je pogodbo s sovjetsko Rusijo. Bekir Sami bej, minister zunanjih zadev v Kemalovem kabinetu, ki je izposloval in podpisal pogodbe v Rimu in Parizu, je valed tega podal ostavko.

Zmaga radikalnih elementov v angorski zbornici pomeni, da bodo turški nacionalisti nadaljevali vojno z Grki, kajti sovjetska Rusija jih je dobro zalačila z orožjem in strelivom. Kemal ima zdaj trinajst divizij vojakov pripravljeno na operacije na treh frontah. Shranjeno je bilo v navadnem skladišču in na zaboji je bilo zapisano, da so knjige v njem. Tukaj je bilo shranjeno deset let in lastnica skladišča je sprejela ena skladiščina od nekakega Frencha skoraj iz vseh krajev sveta. Zdal je bilo truplo poslano v Terre Haute. Uslužbenec ekspresne družbe je mislil, da je žganje v zaboju. Odprli so zaboj in prišli so za nogi mumificiranega trupla. Stvar je bila takoj naznanjena policiji, a predno je dospela policija, že ni bilo trupla nikjer.

ŠTIRI MALI RE-PUBLIK NI VEČ.

Komaj sto let je minilo, da so se oprostile španskega jarma.

Washington, D. C. — Štirih malih suverenih republik ni več, kajti iz teh štirih republik se je rodila večja republika v Centralni Ameriki. Republike Guatemala, Salvador, Honduras in Kosta Rika se se združile prostovoljno in ustanovile Republiko Centralne Amerike, ki bo oficijelno poznana pod imenom "Federacija Centralne Amerike".

Ob času, ko se hoče Evropa razbiti na kose in kosce, postaja ta združitev res zanimiva, kajti izvršila se je ravno po sto letih, odkar so se te republike oprostile španskega jarma. Nikaragua, katere glavno mesto so v preteklosti skozi več let zasedli ameriški mornariški pešci, je edina centralna ameriška republika, ki se ni pridružila tej zvezi. Štiri republike, ki so se združile v celoto, pravijo:

"Pogodbena države so v resnici žalostne, da se njih sesterstva republika Nikaragua ne želi pridružiti Federaciji Centralne Amerike. Če bo kameje omenjena republika želela se pridružiti zvezi, toda bo Federacija stavila najbolj olajšalne pogoje v ta namen. Za vsak slučaj bo pa Federacija njo smatrala in z njo ravnila kot z delom Centralne ameriške družine..."

Ne kasneje kot 15. septembra se snide ustavodajna zbornica nove republike v Tegucigalpi. Sestala bo iz petnajst zastopnikov, ki jih izvoli vsak parlament štirih republik. Ta zbornica izdelava ustavo po detajlih, ki so se povedali v pogodbi za zvezo, katero so podpisale te tri republike od štirih.

Ko bo nova republika popolnoma ustanovljena, bo vodil poele nove republike zvezi svet, sestavljen iz ljudskih zastopnikov. Vsaka država izvoli enega glavnega zastopnika in njegovega namestnika, ki mora biti star štiri, deset ali več let. Svet je izvoljen za pet let. Namestniki bodo prihajali k sejam, toda pravice ne bodo imeli do glasovanja, če je navzoč glavni zastopnik.

Svet izvoli iz svoje arede predsednika in podpredsednika za eno leto. Predsednik sveta bo obenem predsednik Federacije, toda vse njegove akcije bodo izvršene v imenu in po direktivi zveznega sveta.

Svoboda tiska, veroizpovedanja in vesti je garantirana v novi republiki. Združene republike se morajo ravnati po pogodbah, ki jih imajo sklenjene s tujezemskimi državami, dokler ne potečejo.

STRAŠNO, STRAŠNO, ŽGANJE KUHAJO V WASHINGTONU...

Washington, D. C. — Med prohibicionisti krojijo strahne vesti, da se kar prekrivajo, kadar jih alikajo. "Slepega tigra" so odkrili, ampak ne žirnosatega, kajti "slepi tiger" pomeni v prohibicionistkem jeziku nekaj drugega kot nevarno zver iz indijskih džunglov.

Senzacija je obudila vest, da so odkrili kotel za kuhanje žganja v pisarni vladne tiskarne Georgea H. Carterja, ki je bil pred kratkim imenovan javnim tiskarjem.

Nedavno so odkrili tudi nekakega ala, ki je prodajal žganje v bližini pisarne prohibicionistkega komisarja Kramerja.

Pisarni kongresnih odsekov prejemajo dnevno cenik za žganje. V torek je na pr. stalo dobro žganje iz jušne koruze sedem dolarjev kvart. What is next?

Nemčija plača prvi obrok.

Berlin, 18. maja. — Nemška vlada je obvestila ententno repacijsko komisijo, da plača 150 milijonov starih mark na račun milijarde, ki zapade 31. maja, ostanek pa plača pravočasno. Komisija je odgovorila, da sprejme obrok in ga vključi na račun omenjene vsote.

Nemška vlada je tudi pričela s kampanjo za razoroženje civilne garde na Bavarskem. Socialistični delavci v Ruhru nameravajo ustaviti premog, ki se izvaja na Bavarsko, ako bavarska vlada ne razoroži ljudske garde.

NAPAD NA VOZ EKSPRESNE DRUŽBE.

Strahnik obstrlejen, blagajna odpoljana po banditih.

Chicago, Ill. — Šest banditov, oboroženih z tovrskimi puškami, ki so imeli odrezane cevi, je izvršilo napad na voz ekspresne družbe.

Voz ekspresne družbe je vodil James Sweeney. Ko je voz drdral po klunau navzgor na Welsovi ulepi proti Rooseveltovi cesti, sta se približala dva avtomobila. Eden je bil pasajirski avtomobil zelene barve, drugi je pa bil tovorni avtomobil Fordovega sistema. Oba avtomobila sta zapeljala ob stran ekspresnega voza. V tem trenutku je tudi počel strel in avinčena zrna so zadela strahnika Franka Harta. Na vozu je bil še strahnik Hennessy. Preden je bilo njemu mogoče stopiti v akcijo, je že drugi bandit skočil na voz in nameril svojo puško na voznika. Imel je ubraz zakrit z robcem. Drugi banditje so pa namerili svoje puške na strahnika in jih vlekli z voza. Po tem činu so naložili blagajno na tovorni avtomobil in jo odpeljali proti jugu. Sweeneyja so pustili pri konjih, obo strahnika sta pa morala s banditi na avtomobil. Ko so zapustili za sabo Taylorjevo ulico in so dospeli na Osnalsko cesto, so preložili blagajno na pasajirski avtomobil, ker se jim je zdelo, da tovorni avtomobil vozi prepočasno. Ko je bilo to delo izvršeno, so izpustili obo strahnika.

Banditje so se nadejali bogatega plena. Ekspresna družba izjavlja, da so bili v nji večinoma krantani čeki in dva komada zlatnine, ki sta bila vredna nekaj nad sedemdeset dolarjev.

Banditje so se nadejali bogatega plena. Ekspresna družba izjavlja, da so bili v nji večinoma krantani čeki in dva komada zlatnine, ki sta bila vredna nekaj nad sedemdeset dolarjev.

Drobiž od bilke in čeloli.

Sovjetsko časopisje v Moskvi in Petrogradu poziva ruske izseljence v inozemstvu, da se naj vrnejo domov in pomagajo pri rekonstruktivnem delu.

Grške bojne ladje so na ukaz entente zapustile turško vodovje.

Pri železniški nesreči v pruski provinci Brandenburg pred par dni je bilo 16 oseb ubitih in 30 ranjenih.

Ameriški kapitalisti so odprli svojo banko v Gdanem.

Iz Carigrada javljajo, da ententa mogoče poveri patrufiranje dardanelске oline v obrambo nevturalnosti med Turki in Grki v rasklovim četam.

Socialisti v švedskem parlamentu so preprečili podaljšanje vojaške službe na devet mesecev. Sedanja vojaška služba traja šest mesecev.

Ameriška vlada je zopet namignila posredno sovjetski Rusiji, da naj izpusti ameriške ujetnike, predno je možno krakšno pozejanje za trgovinsko pogodbo.

Zadno nedeljo je bilo v Rimu aretiranih 43 komunistov — ki so se branili, ko so jih napadli fašisti.

Z Dunaja poročajo, da ogrska aristokracija, ki je izgubila upanje v povratki Habsburanov, zdaj deluje za pridružitve Ogrske k Rumuniji in za proglašenje rumunskega kralja rumunsko-ogrskim cesarjem!

Biro za ljudsko štetje v Washingtonu je predložil senatu končno poročilo, ki kaže, da kontinentalne Združene države štejeje 105.719.620 prebivalcev.

Predsednik Harding niče poslali zveznih čet v West Virginijo, ki bi pomagale rudniškim baronom utrti stavkajoče rudarje.

NAHANTKO IN KARVALA.

Naznanjen žalosten vest, da nas je svedsko zapustil in po kratki hudi bolezni za vedno sagel dne 8. maja 1921 naš dragi sinček, naša mala brat.

STEVAN ZAKNEK.

Pogreb se je vrtil dne 16. maja na katoliškem pokopališču v Borovlu, Pa. Pokojni je bil član društva "Slava" št. 242 SKPZ v Aconia, Pa. Njega najplačala vsem, ki so nam stali ob strani in nam pomagali v uri žalosti, posebno hvala družinstvom taj. M. Obram in očetu kraljevega vena, katerega so podarili člani in vsaka hvala tudi botrom. Hvala našim čestod. A. Juncu in Karol Miholcu, ter ostalim M. Buz za pomoč, ki so jo nam nudili ob razdaj uri žalosti, najlepša hvala vsem, ki so ga obiskali na svetlošniški odu in ga opomnili z ljubeznivimi politki. Salogoni ostali: John in Urhu Zaksek, Stari, Aloisia, Anna, Justina in Julija Zaksek, sestro, John in Max, bratje.

V Aconia, Pa., dne 14. maja 1921.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 6. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESKI:

Prodavnik Vincens Calkar, podpredsednik Anton Stran, Box 140, Canonsburg, Pa., gl. tajnik William Turk, tajnik lokalnega odbora Paul Berger, gl. blagajnik John Negrich, upravitelj glasila Filip Codine.

FOROTNI ODESKI:

John Underwood, prodavnik, 408 Hay St., Springfield, Ill.; Martin Zehnhar, Box 276, Barbours, Ohio; Jos. Radick, Box 432 Southon, Pa.; Frank Souda, 2600 Prosser Ave., Cleveland, Ohio; John Krassa, 928 First St., La Salle, Ill.

BOLNIŠKI ODESKI:

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, prodavnik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHOĐNO OKROŽJE: Jacob Ambrovič, Box 266, Monaca, Pa.

Antoni Radick, Box 73, Wick Haven, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Green, Kans., na Jugozeпад.

Leo Kubar, Box 348, Gilbert, Minn., za Jugozeпад.

Nadzorni odbori:

Matt Petrovič, prodavnik, 207 E. 140th St., Collingwood, Ohio; Jakob Ambrovič, 448 Plorus St., Eveleth, Minn.; Peter Bernik, 3153 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor:

Vincens Calkar, John Underwood in Matt Petrovič.

Združiteni odbor:

Prodavnik: Frank Abt, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

John Trébi, Box 121, Lawrence, Pa.

Julius Ovin, 248 Englewood, Detroit, Mich.

Joe Shuk, 1191 E. 23. St., Cleveland, Ohio.

Many Udovit, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI IZDAVNIK: Dr. P. J. Kern, 3232 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": John Zverevski.

POZORI — Korrespondenti o gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, so vrli takole:

VEA FIERA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika so nazivni: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VEE SADRŽNE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniške tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSEBITVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednate vede so nazivni: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VEE ZADNJE V VEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI so pošiljajo na naziv: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsa pošiljila glavnemu odboru, ki izvrševalnem odboru so naj pošiljajo M. Petroviču, prodavniku zadnjega odbora, glavnemu uradu je sproti.

Vsi prisli na gl. posetni odsek so naj pošiljajo na naziv: John Underwood, 408 Hay Street, Springfield, Ill.

Vsa prisilna proti uradništa glasila so naj pošiljajo na naziv: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi listi in drugi listi, novinarstva, oglasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glavnim jednoti, naj se pošilja na naziv: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

GUMBINSKY BROS. COMPANY

2261 So. Union Ave., Chicago, Ill.

potrebuje ženske za delo pri prebiranju starega papirja. Plačamo po \$15.00 na teden.

BOLGARSKI KRVNI ČAJ

Takodine kuhane iz teh zelišč pomagajo naravi osladiti želodec, izprati obilje, obogatiti kri in vrediti črva. Vzeti toplega svečer pomaga soper-prehlad. Vprašajte vašega lekarnarja, ali pa vam pošljemo mi veliki dražinski zavoj za \$1.25, ali 8 zavojov za \$9.15 in 6 skatuli za \$6.25. Naziv: H. H. Von Schlick, President, Marvel Products Co., 8 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.—(Adv.)

IZPLAČAMO V KRONAH, DINARJIH IN DOLARJIH V GOTOVEM DENARJU V JUGOSLAVIJI.

Plašite nam po naš cenik za pošiljanje denarja.

Parobrodne listke za vse črte.

EMIL KISS, bankir, 123 Second Ave., New York.

AMERICAN LINE

Direktna črta

NEW YORK-HAMBURG

Veliki moderni parniki na dva vjaka

Manchuria, 2. junija.

Mongolia, 16. junija.

Minnekahda (novi) samo tretji razred 30. junija.

RED STAR LINE

NEW YORK-HAMBURG

LIBAV-GDANSKO

Na Poljako 26. maja.

Oglasite se v našem uradu

14. No. Dearborn St., Chicago, Ill.

ali pri vašem lokalnem zastopniku.

RAZPRODAJA FARM.

Kupite naravnost od lastnikov farne in če hočete dobro kupčijo po znižani ceni, plašite meni: cene so od \$1000 do \$4,600; nekaj je takoj plačati, ostalo pa na obroke; vsakej imam od 8 do 10 farm na izbiro.

JAMES A. DRAKE

Centerville (Crawford County) Pennsylvania.

Največje Slovenske Banka v Ameriki.

V 3 TEDNIH VAM POSLJEMO

Vaš denar, ki ste ga namenili za svoje v stare domovino

in v šestih tednih

boste prejeli lastnorodno podpisano potrdilo od prejemnika denarja.

Denar pošiljamo po dnevnem kursu. Naša banka stoji pod državnim nadzorstvom in lahko nam bres skrbi poverite svoj denar.

Prodajamo vozne listke (tikete) za vse parnike, ter vam pripeljemo tudi svoje iz staroga kraja. Ingotavljamo tudi paze (pose) in vse drugo kar je potrebno za potovanje iz Amerike v domovino in iz domovine v Ameriko.

Plašite nam se pošiljila v slovenskem jeziku.

Slavonic Immigrant Bank,

436 WEST 23rd STREET NEW YORK, N. Y.

Kapital \$100,000.00 Rez. zaklad \$30,000.00

